

THE TIMES THEY ARE A-CHANGIN' Learning from the Cold War

Riga, 10 January 2025

Ben de Vries Program manager Military Heritage Dutch Cultural Heritage Agency, part of Ministry of Education, Culture and Science

POTSDAMER KONFERENZ 1945 DIE NEUORDNUNG DER WELT

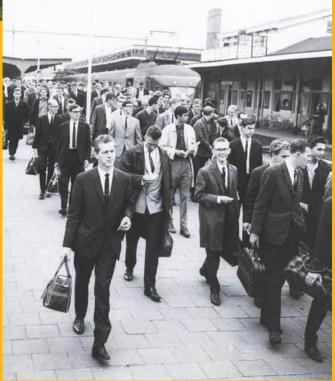
23. JUNI BIS 1. NOVEMBER 2020 AUSSTELLUNG SCHLOSS CECILIENHOF, POTSDAM

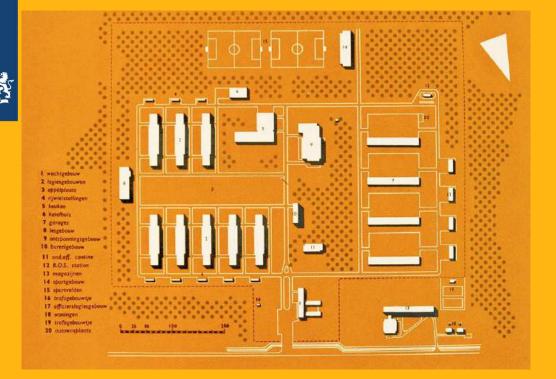
WWW.POTSDAM-KONFERENZ.DE

VEMBER 2020 UNG IOF, POTSDAM

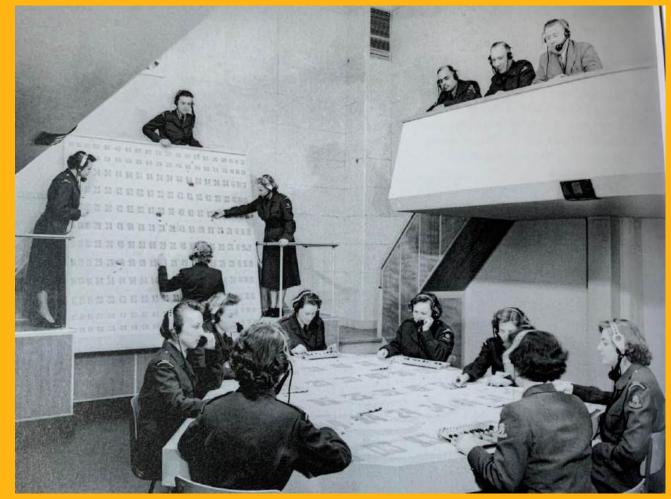

Air Observer Corps (1950-1968) Extensive network of observation towers 276 towers built 1951-1955 Only 19 left Prefab concrete elements Landmarks

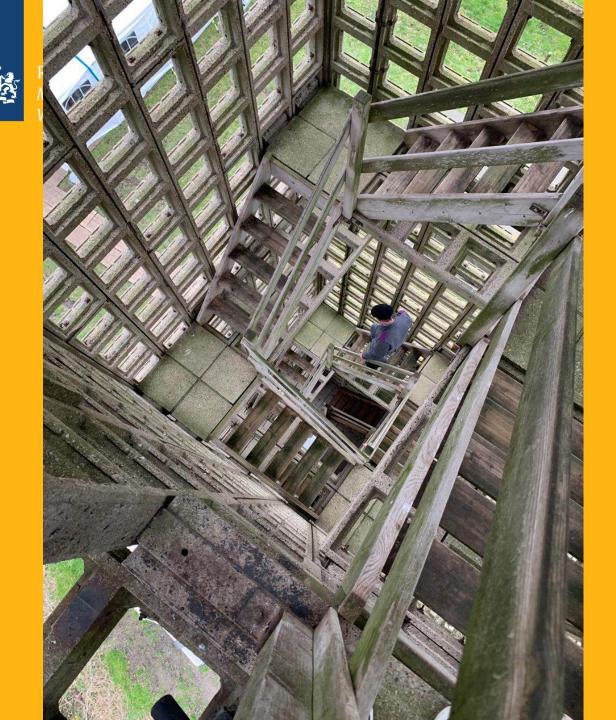

C::5

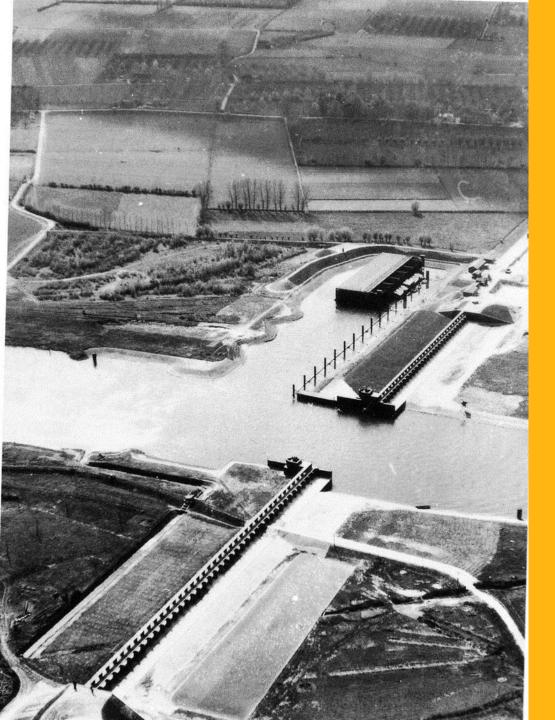

Water infra works: moveable floating dams ready-inwaiting and moored in a special port, inlates, defence dyke

De IJssellinie, een Nederlandse waterlinie tegen een Russisch offensief (1950-1968 "De Koude Oorlog")

De verdediging van Nederland berustte vaak op militaire onderwaterzettingen (inundaties). Na de Tweede Wereld-oorlog werd het communistische oostblok als zeer bedreigend ervaren. Rijkswaterstaat startte in 1950 met de bouw van een nieuwe grootschalige waterlinie langs de Gelderse IJssel met een waterhindernis van West Duitsland tot het Usselmeer, met een lengte van 126 kilometer en tot 5 kilometer breed.

Het Nederlandse leger zou de Oostblok-strijdkrachten enige Het nederhandse reger zon de obstrink striguntachten einig tijd moeten stoppen en het zou daarbij op steun van de NAVO-partners kunnen rekenen. De Waal, Nederrijn en Gelderse Ussel konden worden afgesloten en al het water van de Bovenrijn werd dan door de Ussel en vervolgens blense dite genaerd. De line turken Dwantere or zwelle binnendijks gevoerd. In de linie tussen Deventer en Zwolle kon onophoudelijk water ingelaten worden. Een stromende inundatie was nog nooit toegepast en vormde een enorme hindernis voor vijandelijke troepen.

Ook de schade zou aanzienlijk zijn: weggevaagde dorpen en tot 400.000 evacuees. De IJssellinie was continu in staat van paraatheid. Op de heetste momenten van de Koude Oorlog, de inval in Hongarije (1956), de bouw van de Berlijnse muur (1961) en tijdens de Cubacrisis in 1962 werd de paraatheid opgevoerd. De eerste fase van de inundatie werd in oktober 1962 daadwerkelijk uitgevoerd. Het waterpeil van het Usselmeer werd toen verhoogd.

REFISTAN

Nadat West Duitsland lid was geworden van de NAVO werd Stuw in oorlogstijd de verdedigingslijn via de Weser naar de Elbe verplaatst. Als gevolg daarvan verminderde in 1958 de staat van paraatheid en vanaf 1964 werden delen gesloopt.

De drie stuwen bij de Ooijpolder, Arnhem en Olst waren vergelijkbaar met een caisson dat dwars op de rivier tot zinken kon worden gebracht met daarop kleppen die men dicht kon laten vallen. In de uiterwaarden werd dat gedaan schepen tot zinken gebracht. Stroompawarts werden schepen tot zinken gebracht. Stroompawarts werden worden opgespoten. Het invaren van de caissons werd ieder kwartaal geoefend. Het afzinken werd in de sluis van Lith geoefend. Rijkswaterstaat bouwde en beheerde de stuwen en sluizen.

Het Waterschap diende hier aan mee te werken in tegenstelling tot de alledaagse taak: het voorkomen van overstromingen. Voor burgers was dit alles zeer geheim.

Een infanteriebataljon (ca. 800 militairen) en een afdeling lichte luchtdoelartillerie (LUA) waren paraat. Het hooggelegen landgoed de Haere vormde het steunpunt, vrij van water.

Militairen met linkse sympathieen werden naar andere legeronderdelen overgeplaatst. Fotograferen, stoppen op de dijk en zelfs vissen in de Ussel waren hier verboden. Desondanks waren de Russen volledig op de hoogte van deze verdedigingswerken. Burgers en koeien zijn hier herhaaldelijk door de wacht

LUL BILL

Stuw in vredestijd

beschoten.

Ľń IJSSELLINIE

instandhouden van de inundaties. Zij waren echter bijzonder kwetsbaar mede omdat het Nederlandse leger zich zou terugtrekken tot de westzijde van de Ussel. Daarom zijn er bunkers voor alle kanonnen en vierling bunkers in de omgeving van de Haere staan er nu nog 34. Twee vierlingmitrailleurs waren continu paraat vanwege de vrees voor een verrassingsaanval. Bij alarm of hoog water werden de overige mobiele wapens in stelling gebracht. Dit als verdediging tegen luchtbombardementen en luchtlandings troepen. Het 411e infanteriebatalion (de Prinses Irene Brigade uit Schalkhaar) bewaakte en verdedigde de stuw tegen vijandelijke grondgroepen. Voor de schaarse mitrailleurs zijn (RAM) tanks in beton gestort. Ook zijn Shermantanks (Fireflies) met hun antitankkanonnen in beton gestort.

De stuwen waren essentieel voor het stellen en

De stichting "De IJssellinie" is opgericht op 2 december 2003.

De stichting is ontstaan door samenwerking tussen de vrijwilligers van de Ussellinie en stichting Ussellandschap, eigenaar van de bunkers,

De stichting heeft ten doel, de Ussellinie als een getrouw en tastbaar monumentaal verdedigingwerk van de Koude Oorlog te herstellen. te beheren en in stand te houden en dit verdedigingswerk vanuit educatief en recreatief oogmerk open te stellen voor het publiekski

De vrijwillige gidsen geven rondleidingen langs en door de bunkers.

Voor informatie: zie de website:

www.ijsselllnie.nl E-mail: rondleidIng@ljssellinie.nl

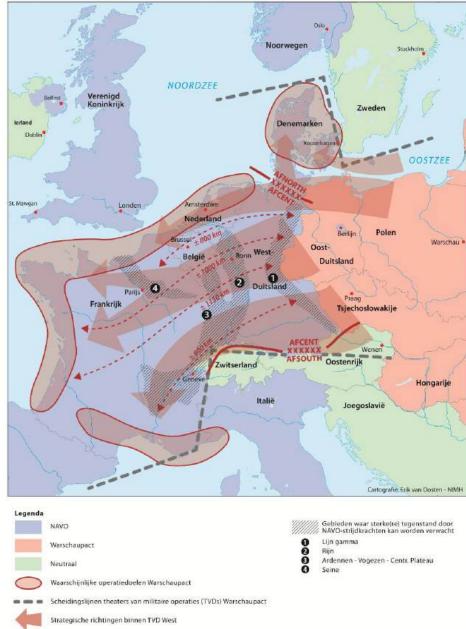
Zowel de bunkers als de gehele groep verdedigers konden zelfstandig opereren door eigen water- en brandstofvoorraden, luchtfilters, aggregaten en een noodhospitaal. Ze waren degelijk, maar erg sober uitgevoerd. Bij hoog water lagen de militairen weken op de geïsoleerde terpen in de uiterwaarden. Enig comfort zoals een toilet of stromend water ontbrak. Als hindernis tegen mijnen is naast de netversperringen de bebossing op last van de Landmacht in stand gehouden. Deze oeverbossen vormen nu het natuurgebied de Randerwaarden.

WP-operatiedoelen, NAVO-weerstandgebieden in TVD West 2^e helft 1960

After 40 years, the USA 32nd Tactical Fighter Squadron left airbase Soesterberg in 1994. Farewell ceremony at Zulu shelter (QRA), in front tabvee shelters and 3 McDonnell Douglas F-15 Eagles

DEMONSTRATIE **IN SOESTERBERG** tegen nieuwe kernwapens

ZATERDAG 19 SEPTEMBER 1981

Start 14.00 uur vanaf Kontakt der Kontinenten Amersfoortsestraat Organisatie: IKV-kernen uit de omgeving van Soesterberg

SAS site Darp, nuclear storage, Municipal monument, lieu de memoire, Peace protest theatre

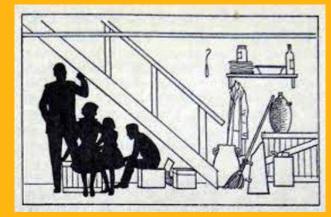

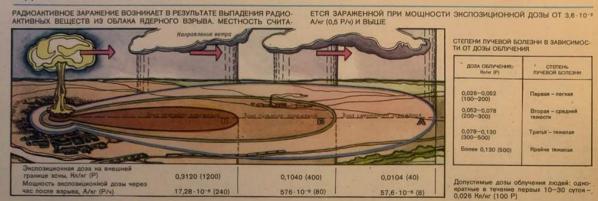

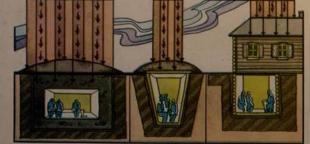

РАДИОАКТИВНОЕ ЗАРАЖЕНИЕ

ЗАЩИТА ЛЮДЕЙ ОТ РАДИОАНТИВНОГО ЗАРАЖЕНИЯ ДОСТИГАЕТСЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ:

убежищ и противорадиационных укрытий, простейших укрытий Ранким радиационной защиты это порядом действия людей, применение средств и способое защиты в зонах радиоактивного заражения, предусматривающий максимальное уменьшение возможных доз облучения

средств индивидуальной защиты

соблюдением режима раднационной за-

Report: Reconnaissance: Two Centuries of Military Heritage, 2019

- Recommendations

Policy Letter Minister to Parliament, April 2020:

- * Assignment
- Generate & disseminate knowledge with local communities and experts in the field Cold War Heritage
- Limited listing program on Cold War (Heritage)
- Final results:
 - . selecting process: 1000 500 48
 - . both military and civilian defence works
 - . utilitarian, concrete, invisible, underground, foribidden
 - . not all owners said 'yes'
 - . listing by Minister mid-2025 events

lienst voor het Cultureel Erfg rrie van Onderwiis, Cultuur en

Erfgoed van de Koude Oorlog

In geval van nood

Ondergrondse noodzetels voor de rijksoverheid

tijdens de Koude Oorlog Koes van Loeuwen

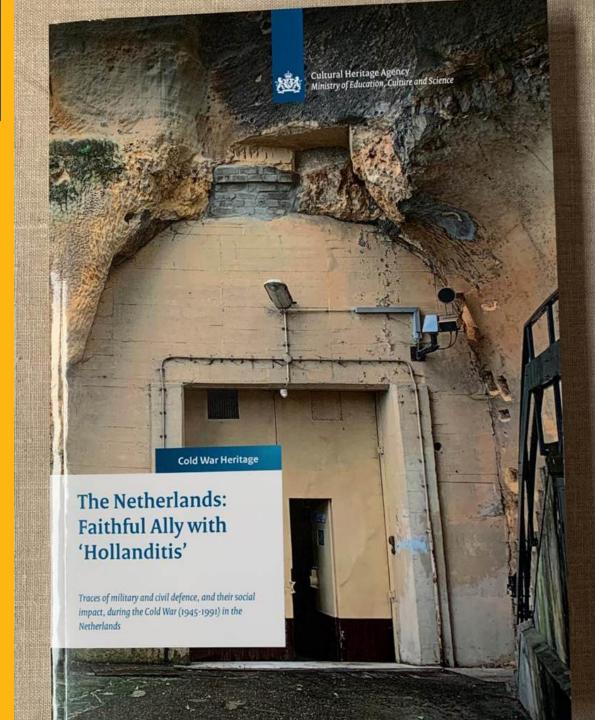
- Mixed working group of 8 experts from in/outside (Faro)
- Extending networks f.e. with Foundation Menno v
 Coehoorn, Ministry of Defence, Research institutes,
 universities, municipalities, monument owners etc.
- Starting EU Cold War Heritage Network 6 webinars
- Initiating Platforms Military Heritage: 5x themes CW
- Publications and lectures
- Attention from (social) media

Report: The Netherlands: Faithful Ally with 'Hollanditis' (Dec. 2024)

6 storylines instead of 1 national narrative

- 1. Moments of Escalation
- 2. Arms Race
- 3. Faithful Ally of the NATO
- 4. Conscription
- 5. Civil Defence
- 6. Life during the Cold War

Storylines are leading Starting point for selecting and validating Raising awareness

Erfgoed uit de Koude Oorlog (1945 - 1991)

臣

名間 約6

8

8

Y

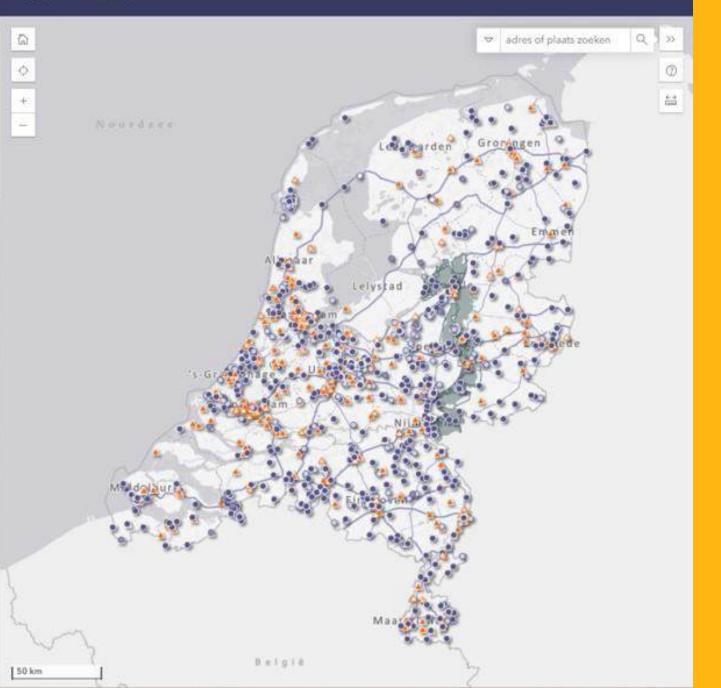
>>

een Koude Oorlog-object in uw omgeving? Zet het op de kaart! Via dit formulier kunt u nieuwe objecten melden of een opmerking doorgeven. U kunt ook e-mailen naar info@cochoorn.nl

Colofon

Deze kaart is samengesteld door de Werkgroep Koude Oorlog van de Stichting Menno van Coehoorn.

Het doel van deze kaart is om de aanwezigheid - in het verleden of nu - van erfgoed uit de Koude Oorlog bekend te maken. Aan de inventarisatie van objecten wordt nog steeds gewerkt en de kaart wordt periodiek

KOUDE OORLOG? Bijna 50 jaar was de wereld in de ban van de Koude Oorlog. Een oorlog die gelukkig hier nooit plaats vond. Tienduizenden jonge mannen moesten het leger in. Duizenden objecten zijn er gemaakt en gebouwd ter verdediging van Nederland. Een oorlog die niet heeft plaatsgevonden verdient het óók om herinnerd te worden. Gelukkig zijn er verhalen van dienstplichtigen,

JOUW VERHAAL DOET ERTOE!

Constanting of Constanting

van militairen en van burgers. Verhalen van vrijwilligers bij de Bescherming Bevolking of van vrijwilligers bij de MAAK HET VERHAAL VAN DE KOUDE OORLOG COMPLEET!

60 JAAR CUBACRISIS KOUDE OORLOG WEEKEND

ERFOOEN

22 EN 23 OKTOBER

De herdenking 60 jaar Cubacrisis vindt plaats tijdens het Koude Oorlog weekend van 22 en 23 oktober 2022. De Koude Oorlog is voor velen een stuk onbekende geschiedenis, daarom zijn er zoveel mogelijk objecten en musea, gerelateerd aan de Koude Oorlog open voor publiek. Zodat het verhaal van deze cruciale periode in de wereldgeschiedenis en de historie van het bijzondere erfgoed (zoals bunkers, schuilkelders en luchtwachttorens) een grotere bekendheid krijgen.

KOUDE OORLOG

De Koude Oorlog was een periode van gewapende vrede tussen de communistische en de kapitalistische wereld in de tweede helft van de 20e eeuw. Het kapitalistische westerse blok werd geleid door de Verenigde Staten (VS). De communisten stonden voornamelijk onder leiding van de Sovjet-Unie (USSR), of waren verbonden met communistisch China. Herhaaldelijk deden zich tijdens de Koude Oorlog momenten voor woorbij de vrees rees dat plaatselijke conflicten en confrontaties konden escaleren tat een Derde Wereldoorlog, zoals de Koreaanse Oorlog die uitbrak in 1950, de Hongaarse Opstand in 1956 en de Cubacrisis in 1962.

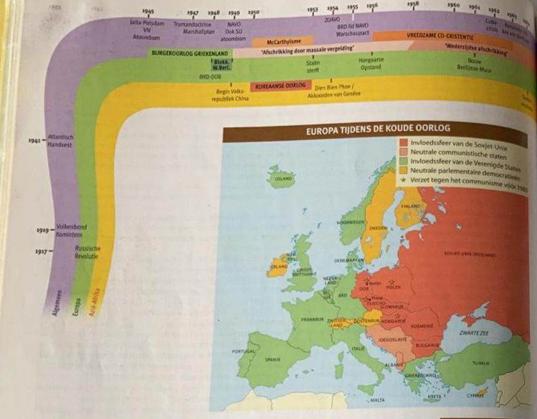
HERDENKING CUBA CRISIS

Oktober 1962 was een cruciale periode in de Koude Oorlog; de spanningen liepen zo hoog op dat er een atoomoorlog dreigde tussen de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie. Dit was het gevolg van een uit de hand gelopen conflict over Cuba. Het eiland was na een zevenjarige guerrillastrijd in 1959 communistisch geworden onder Fidel Castro, en had na de mislukte invasie in de Varkensbaai de Soviet-Unie om militaire bijstand gevraagd. De Cubacrisis kwam op 22 oktober 1962 in de volle openbaarheid omdat president John F. Kennedy van de Verenigde Staten op die dag een felle rede hield waarin hij de ontmanteling eiste van alle Sovjet-raketbases op Cuba.

PLAN JE BEZOEK OP KOUDEOORLOG.NL

Open Monuments Day 2024 Queu 2,5 hours Metro station, Amsterdam

HET IJZEREN GORDI Met het Ijzeren Gordijn wordt de grens in Europa tussen de westerse invloedssfeer en die van de SU en haar bondgenoten bedoeld: een kale strook land met veel prikkeldraad en wachttorens. Op de kaart rechts aangegeven met een deels gestippelde zwarte lijn, Ononderbroken is de lijn tussen de DDR en en de BRD. Daar was het IJzeren Gordijn het meest ingrijpend: een strook verboden gebied met prikkeldraad, tankgrachten, mijnenvelden en wachttorens.

De Koude Oorlog 1945-1991 4

MILITAIRE MACHTSBLOKKEN EN CONFLICTEN IN DE WERELD TIJDENS DE KOUDE OORLOG

Staten die communistisch werden op eigen kracht Staten die met steun van een buitenlands leger communistisch werden

1972

'Met aangepaste antwoord'

1973 1974 1974

DÉTENTE

Misces VS freakers sich

bezocht Olna terug ult Wetnam

NICARAGUA NOCAD RORE

NURGEROORLOG IN ANGOLA (Int 2002)

" (e) UCI

Militaire machtsblokken

VERENIGDE STATEN

Leden van de NAVO (Griekenland en Turkije vanaf 1952, BRD vanaf 1955, Spanje vanaf 1982)

- Leden van de CENVO
- Leden van de ZOAVO (Pakistan tot 1968)

Leden van het Warschaupact (Albanié tot 1968)

De NAVO heeft als doel de gezamenlijke verdediging tegen bultenlandse invallen. Daarbij werd tijdens de Koude Oortog vooral gedacht ean comhistische agressie.

ficieel hebben alle NAVO-leden evenveel te zeggen, maar in de praktijk eelden de VS de hoofdrois de VS zijn het best bewapend en bezitten veel eer kernwapens dan Engeland en Frankrijk samen. De andere NAVO-landen oben geen (eigen) kernwapens.

Na de incenstorting van het communisme (1990-1991) stelde de NAVO zich ook als doel de velilgheid en vrede in Europa te bevorderen. In 1999 traden Polen, Tsjechië en Hongarije toe tot de NAVO.

GLASHOST EN PERESTROUKA

Sector St

Val Ben Einde comm. Sinne Mour dictatuur is SU

www

Tijdens de Koude Oorlog bestonden naast het door de SU geleide Warschaupart (zie biz, sog) nog twee andere militaire blokken: de ZOAVD (Zuid-Oost-Aziatische Verdragsorganisatie) en de CENVO (Centrale Verdragsorganisatie).

EXAMENKATERN GESCHIEDENIS VWO

A DE KOUDE OORLOG 1945-1991

Beeldbron 13

Daze tehaning van Eppo Doeve in Elseviers Weekblod kreeg als titet 'De derde man', een verwijzing saar de thriller uit 1949 The third men van Carol Reed. De film speelt in het door Russon, Amerikanen, Engelsen en Fransen bezette Wenem van vlak na de oorlog. De film was een kassucces, ondat hij de angstige afteer van de Koude Oorlog beklemmend wist over te beengen.

W24 De Derde Man?

Gebruik beeldbron 13.

- 1 a in welk jaar is deze prent vermoedelijk gepubliceerd?
- b Waaruit kun je dat affeiden?
- 2 Welke historische 'continuiteit' brengt Eppo Doeve in beeld?
- 3 Waarom maakte Eppo Doeve van de film The third man gebruik?
- 4 Geeft de tekenaat een feitelijke situatie weer of geeft hij een politieke visie erop? Licht je antwoord toe.

Voordigheden: 7.17

Beeldbron 14

Eind mei sygz maakte Wim Boost voor het dagblad De Tijd deze politieke grent net Nikon en Brezjeev aan de onderhandelingstafel. De proot heeft als bijschrift: "Latan we het zern been even laten rozten ... en over milieuverval ling praten."

Nixon en Brezjnev: een verborgen agenda

Gebruik beeldbron 14.

- Probeer de verwijzingen in de tekening te duiden:
 a de twee zere benen,
- b de 'milieuvervuiling' en de onbeschreven vellen papier op tafel,
- c de bommenregen buiten,
- d het dichtrekken van de gordijnen.
- 2 Tekenaar Wim Boost zag in mei 1972 geen verband tussen de besprekingen over Vietnam en die over wapenbeheersing. Toch was er een verband, Welk verband?
- 3 Geef een verklaring waarom Boost in 1972 dat inzicht niet toont.

Voordigheden: 12, 17 en 18

W26 Zwart-Afrika en het marxisme-leninisme

Bekijk het succes van het marxisme-leninisme en het ontbreken ervan in Zwart-Afrika vanuit het oogpunt verandering en continuiteit. 1. Noem een reden waarom veel Afrikanen zich tijdens de dekolow satie aangetrokken voelden tot het marxisme-leninisme.

- 2 Noem twee redenen waarom het marxisme-leninisme geen aantrekkingskracht uitoefende op veel Afrikanen.
- 3 Bedenk een verklaring waarom het marxisme-leninisme in de volgende landen meer succes had dan in ander Afrikaanse landen.
- a Angola en Mozambique.
- b Ethiopië

Voardigheid: 8

EXAMENKATERN GESCHIEDENIS VWO

Aspect- en/of tijdvak-overschrijdende opdrachten

Valt van het verleden te leren?

- Gebruik beeldbron 15.
- Welke historische gebeurtenissen worden door de tekmaar met exaar in verband gebracht?
- Wanneer in de Koude Oorlog zal deze prent zijn gemaakt? Antwoord zo precies mogelijk. Licht je antwoord toe met behalp, van beeldelementen.
- Wie is de man linksonder? En wat denka Nij volgens de tekenaar?
- Welk verband tussen de gebeurtenissen wil de tekenaar duidelijk maken?
- 5 In welk opzicht verschilt de situatie tijdens de laatste gebeurtenis van de vorige?
- 6 Wie is de main met de paraplu? Wat hij besloot, werd in zijn tijd toegejuicht, maar tot op de dag van vandaag is dat besluit voor veel latere regeringsleiders een problem geworden. Licht dit toe. 7 Jussen de gebeurtenissen zijn overeenkomsten te ondekken. De geschiedenis herhaalt zich, maar nooit prezies hetzelide. Noem van één van de gebeurtenissen een belangtijk punt van verschil ten opzichte van de andere.
- 8 a Op welke twee van de Tien Tijdvakken hebben deze gebeurtenissen betrekking?
- b In welke van de traditionele perioden hoort deze prent thuis?

Voordigheden: 1, 2, 3, 9,10

Kennis toepassen en inzicht tonen

Volksoproeren in Oost-Europa

Zet de volgende historische gebeurtenissen in de juiste volgende, Van vroeger naar later. Noteer alleen de lettens. Ze hebben te maken met volksoproer in Oost-Europa en staan in wijnkeurige volgende A. Soula regering over te

- A Stakende arbeiders in Gdarisk dwingen de Poolse regering over te Baan tot legalisering van hun vakbond Solidariteit. Gorbatsjov stuurt geen Sovjet-troepen om de oude toestand te herstellen.
- 4 DE KOUDE ODRLOG 1945-1991

Had het ook anders kunnen lopen?

Gebruik beeldbron 16.

- 1 Wat is de visie van de tekenaar op de geschiedenis van de SU Vanaf 1917?
- 2 De tekenaar niet de loop van de geschiedenis als lets onvermijdelijks, Geef minstens twee argumentes voor het standpunt dat het ook anders had kunnen lopen, dat er een andere ontwikkeling had kunnen plaatsvinden die niet tat de na-oorlogse Koude Oorlog zos hebben selaid.
- 3 Pas de begrippen continuiteit en verandering toe op de geschie
- denis van Rusland vanaf de Oktoberrevolurie. Doe dit vahuit twee grochtsguitten: de huidige regeringsleidets van Rusland en van de VS. Gede en vootbeeld van zowel continuiteit als van vertandering in de periode gezi-heden, dat vanuit:
- a Russisch gezichtspunt zal worden benadrukt.
- b het gezichtspunt van de VS zal worden benadrukt.
- Voordigheden: 6, 11, 17

Reeldbron 15

Beeldbron 1

8 Vlak na de dood van Stalin komt de Oost-Berlijnse bevolking in

Een politieke tehening van de Nederlandse tehenaat fritz Bebrundt

- opstant legen de regering van de DDR. C. Tijdens de Praagse Lente zet Radio Pisag de bevolking met succes aan tot het verwijderen van alle bewegwijzering behalve
- die de richting van Moskou aangeeft. D Bij een massademonstratie in Leipzig een maand voor de val van de Berlinse Muur wordt voor het eenst niet ingegrepen door de
- Oost-Ouitse Volkspolizek. E Op het Heidenplein in Boedapest wordt tijdens de Hongaarse

CHIEDENIS WO 4 DE KO

